

РАЗХОДИ НА СЪЮЗА

Бюджетните разходи се одобряват съвместно от Съвета и Парламента. При годишния бюджет на ЕС трябва да се спазват бюджетните ограничения, договорени по многогодишната финансова рамка (МФР) за различни програми и политики, например тези в областта на сближаването, селското стопанство и външните отношения. Инструментите за гъвкавост гарантират, че ЕС може да реагира в случай на неочаквани нужди. Използването на финансовите инструменти създава ефект на лоста във връзка с разходите на ЕС.

ПРАВНО ОСНОВАНИЕ

- Членове 310—325 и 352 от Договора за функционирането на Европейския съюз и членове 106а, 171-182 и 203 от Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия;
- Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. относно финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза и за отмяна на Регламент (ЕО, Евратом) № 1605/2002 на Съвета^[1];
- Регламент (ЕС, Евратом) № 1311/2013 на Съвета от 2 декември 2013 г. за определяне на многогодишната финансова рамка за годините 2014-2020 г.^[2];
- Междуинституционално споразумение от 2 декември 2013 г. между Европейския парламент, Съвета и Комисията относно бюджетната дисциплина, сътрудничеството по бюджетни въпроси и доброто финансово управление^[3].

ЦЕЛ

За финансиране на политиките на Европейския съюз в рамките на бюджетната дисциплина, в съответствие с действащите правила и процедури.

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ

Бюджетът на Общността се подчинява на деветте общи правила за единство, точност на бюджета, ежегодност, балансираност, разчетна единица (еврото), универсалност, специфичност (всеки бюджетен кредит е предназначен за конкретен вид разход), добро финансово управление и прозрачност, съгласно членове 6 – 35 от Регламента относно финансовите правила, приложим за общия бюджет на Съюза.

Правилото за ежегодност на бюджета трябва да бъде съобразено с необходимостта от управление на многогодишните дейности, чието значение в рамките на бюджета

[1]ОВ L 298, 26.10.2012 г., стр. 1

[2]ОВ L 347, 20.12.2013 г., стр. 884

[3]ОВ С 373, 20.12.2013 г., стр. 1

се увеличи. Поради това бюджетът включва диференцирани бюджетни кредити, състоящи се от:

- бюджетни кредити за поети задължения, които през текущата финансова година покриват пълната стойност на правните задължения, поети за дейности с продължителност няколко години;
- бюджетни кредити за плащания, които обхващат разходите за изпълнението на задължения, поети през текущата финансова година или предходни финансови години.

Правилото за единство на бюджета също не се спазва изцяло, предвид факта, например, че бюджетните кредити за Европейския фонд за развитие (ЕФР) ([5.3.1](#)) не са включени в бюджета. Все пак, по настояване на Парламента Междунституционалното споразумение относно бюджетната дисциплина, сътрудничеството по бюджетни въпроси и доброто финансово управление от декември 2013 г. предвижда, че Комисията изготвя годишен доклад, в който се прави преглед на финансовите и бюджетните последици от различни дейности на Съюза, независимо дали те са финансирани от бюджета на ЕС или не. Този доклад съдържа информация относно ЕФР, различни операции по вземане и отпускане на заеми, включително Европейския механизъм за стабилизиране и Европейския инструмент за финансова стабилност ([2.6.8](#)), както и доверителните фондове за външни дейности на ЕС, които придобиха по-голяма значимост в резултат на миграционната обстановка.

СТРУКТУРА НА БЮДЖЕТА ВЪЗ ОСНОВА НА ХАРАКТЕРИСТИКИТЕ НА БЮДЖЕТНИТЕ КРЕДИТИ

1. Оперативни разходи/ административни разходи/ бюджети за отделни дейности

Общият бюджет е разделен на 10 раздела — по един за всяка от институциите. Докато разделите на другите институции по същество се състоят от административни разходи, разделът на Комисията (раздел III) включва оперативни разходи за финансиране на дейности и програми и административни разходи за тяхното изпълнение (техническа помощ, агенции, човешки ресурси). През 2018 г. общите административни разходи съответстваха на 6,04 % от общия бюджет в размер на 160 113,5 милиона евро.

Комисията използва бюджетна номенклатура, която представя ресурсите по области на политиката и дейности, като по този начин може по-лесно да се направи оценка на разходите и ефективността на всяка политика на ЕС („бюджетиране по дейности“).

2. Многогодишна финансова рамка (МФР) ([1.4.3](#))

От 1988 г. разходите на Общността са поставени в многогодишна рамка, която разбива бюджета на позиции, съответстващи на общите области на политиката, с таван за разходите, а това оказва влияние върху основните бюджетни приоритети за съответния период. Първият програмен период беше с продължителност 5 години, а следващите програмни периоди, включително и текущият, са с продължителност 7 години. Годишните бюджети трябва да бъдат съобразени с ограниченията, заложиени в многогодишната рамка.

Политиката в областта на селското стопанство и развитието на селските райони продължава да бъде на първо място по отношение на отпусканите бюджетни средства, следвана от регионалната политика. Таблицата по-долу представя разпределението на бюджета за 2018 г. по области на политиката, в съответствие с действащата многогодишна финансова рамка за периода 2014-2020 г.

Бюджет за 2018 г., така както е приет: разбивка на бюджетните кредити за поети задължения по категории от МФР

Функция от МФР	млн. евро	%
Конкурентоспособност за растеж и работни места	22 001.5	13.7 %
Икономическо, социално и териториално сближаване	55 532.2	34.7 %
Устойчив растеж: природни ресурси	59 285.3	37.0 %
Сигурност и гражданство	3 493.2	2.2 %
Глобална Европа	9 568.8	6.0 %
Администрация	9 665.5	6.0 %
Други	566.9	0.4 %
Общо	160 113.5	100.0 %

3. Инструменти за гъвкавост и за справяне с извънредни ситуации

Наред с планираните разходи за финансиране на политиките на ЕС по многогодишните програми, в бюджета на ЕС са заделени и финансови средства за справяне с неочаквани кризи и ситуации. Тези специални инструменти за гъвкавост могат да се използват при настъпване на икономически кризи (например Европейския фонд за приспособяване към глобализацията), природни бедствия (например Фонда за солидарност), хуманитарни кризи (например резерва за спешна помощ) или други неочаквани нужди (например Инструмента за гъвкавост) в държави — членки на ЕС, страни кандидатки или държави извън ЕС. Това финансиране позволява покриване на извънредни финансови нужди, обикновено над таваните на МФР.

ОПЕРАЦИИ ПО ОТПУСКАНЕ НА ЗАЕМИ И ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ

Финансовите инструменти под формата на акции или рисков капитал, гаранции или други механизми за поделяне на риска са включени в различни програми на ЕС, с цел увеличаване на капацитета за лостов ефект на финансовата помощ на ЕС.

Като част от пакета от мерки, приет от Съвета на 9 май 2010 г. за държавите членки, които изпитват затруднения или са застрашени от сериозни трудности, беше създаден Европейският механизъм за финансово стабилизиране с цел предоставяне на финансова помощ под формата на заем или кредитна линия, гарантирани от бюджета на ЕС. Механизмът за подкрепа на платежния баланс осигурява финансова помощ за държавите членки, чиято парична единица не е еврото (2.6.8). Освен това, за подпомагане на трети държави може да се предоставя макрофинансова помощ под формата на заеми или безвъзмездни помощи.

Спектърът от операции и инструменти се е увеличил значително от 1978 г., а през последните няколко години се увеличи още повече, по-специално посредством Европейския фонд за стратегически инвестиции.

РОЛЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

Преди приемането на Договора от Лисабон бюджетните разходи бяха класифицирани като задължителни (ако са свързани със задължения по Договора или произтичат от актове, приети съгласно Договора) или незадължителни разходи. Парламентът имаше последната дума за незадължителните разходи, а Съветът имаше последната дума за

задължителните разходи. ЕП се противопостави на това разграничение като ограничение на неговите правомощия. Договорът от Лисабон премахва разликата между задължителни и незадължителни разходи и дава на ЕП съвместни бюджетни правомощия върху целия бюджет, заедно със Съвета. ([1.2.5](#))

Парламентът настоя за прозрачност на бюджета и упражняване на подходящ контрол спрямо всички операции и инструменти, и призова всички приходи и разходи, произтичащи от решения, вземани от институциите на ЕС или от тяхно име, включително и операции по вземане, отпускане и гарантиране на заеми, да бъдат обобщавани в документ, който да се прилага всяка година към проектобюджета и да осигурява цялостен преглед на финансовите и бюджетните последици от действията на ЕС.

Комисията по бюджетен контрол на ЕП провежда ежегодни срещи с ЕИБ ([1.3.15](#)) с цел разглеждане на нейните финансови дейности и изготвя годишен доклад за оценка на изпълнението и резултатите на ЕИБ от предходни периоди. Комисията по бюджети и комисията по икономически и парични въпроси на Парламента се договориха да изготвят годишен доклад за оценка на настоящите и бъдещите дейности на ЕИБ; те се редуват като водещи комисии. Парламентът смята, че финансовите инструменти могат да бъдат ценен инструмент за увеличаване на въздействието на средствата на ЕС, но същевременно подчертава, че те следва да се използват при строги условия, като се избягват евентуални бюджетни рискове. За тази цел във Финансовия регламент бяха включени подробни правила за използването на финансовите инструменти.

Vera Milićević
10/2018